

Oklic in čestitke

Narodnega odbora za Slovenijo demokratičnim Slovincem k narodnemu prazniku osvobojenja

dne 29. oktobra 1965.

Ob dvajsetletnici oklica narodne države Slovenije na Taboru v Ljubljani;

ob dvajsetletnici, odkar je na desettisoče Slovencev izbralo svobodo namesto življenja v komunistični diktaturi, zapustilo domovino in odšlo v politično izseljenstvo;

ob dvajsetletnici naše največje narodne tragedije, nasilne množične smrti slovenskih protikomunističnih borcev in drugih nedolžnih žrtev komunistične morije;

ob spominu na 29. oktober 1918, ko je naš narod odvrnil tujsko gospodstvo in napravil največji korak k politični samostojnosti v narodni državi;

ob proslavi tega narodnega praznika osvobojenja

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO

kot demokratično predstavništvo suverena naroda, tako onega v domovini, ki pod komunistično diktaturo ne more svobodno govoriti, in tega dela v zdomstvu, ki kot Slovenija v svetu edino more izražati voljo vseh demokratičnih Slovencev

NAJISKRENEJE ČESTITA K NARODNEMU PRAZNIKU OSVOBOJENJA

IN IZJAVLJA:

Zavedamo se odgovornosti pred narodom in zgodovino za vse naše delovanje, nastopanje in ukrepe. Glavni namen vseh naših naporov je držati pred očmi sedanjega in novih rodov Slovencev v domovini in zdomstvu plamenico svobode, ki gori iz vztrajnega prizadevanja za rešitev naroda iz sistema totalitarne družbe in policijske države in iz nenehnega bojevanja proti reakcionarni komunistični oligarhiji, ki si je z zločini prigrabila oblast in se z nasiljem ohranjuje kot dejanska vlada nad narodi Jugoslavije.

Zato prosimo, vнемamo rojake v zdomstvu, da se vključijo v napredek svobodnega sveta, da prilagode svoje politično, kulturno in gospodarsko delo zahtevam novega časa, da vzporedno utrjuje slovensko ime in širijo naš narodni sloves ter da ustvarjajo pogoje za nastop velikega dne osvobojenja.

Pozdravljamo in podpiramo vsako zahtevo po uveljavljanju demokratičnih svoboščin v rojstni domovini, sodelujemo z demokratičnimi zastopstvi drugih zasužnjenih narodov, prosimo in prepričujemo vlade svobodnih držav in parlamentarna zastopstva svobodnih narodov, da podpro napore za osvobojenje in za odstranjanje komunističnih diktatur povsod, kjer je le kaka možnost in priložnost.

Ugotavljamo, da v domovini — ne le med nekomunistično večino ljudi, ampak tudi med samimi komunisti prodira prepričanje, da teorija in praksa marksizma-leninizma ne prinašata uspehov in vodita v brezno. Mladina se upira, gospodarstvo se zvija iz krize v krizo, dinar je med najslabšimi valutami na svetu. Prevladuje nezadovoljnost nad razmerami, ki se slabšajo iz dneva v dan.

Vsem postaja jasno, da komunistični režim ne more rešiti osnovnih vprašanj gospodarske podjetnosti in odgovornosti in zato nima ne izhodišča ne smeri za zdravo finančno in socialno politiko. Boleče in kriče dneve težave tudi komunistom vsiljujejo vprašanje, čemu naj vsa partija in vsa država dela in trpi, da bi nesposobna oligarhija ohranila oblast.

Odnose med narodi Jugoslavije je po dvajsetih letih zatiranja svoboščin in policijskega vladanja režim prignal v tolikšno medsebojno nezaupanje, nasprotovanje in celo sovraštvo, da se pojavlja zahteva po razbitju skupnosti brez ozira na posledice.

Demokratična politična emigracija mora spričo teh razmer doma in splošnega razvoja v svetu pomnožiti, poživiti in okrepiti svojo delavnost v pomoč domovini.

Da bi zajeli, zbrali in uporabili čim popolne vse naše moči, prosimo organizirane skupnosti slovenskih emigrantov, da dajo pobude in predloge za prilagoditev novim zahtevam, ki jih je prinesla dvajsetletna doba. Tradicionalne demokratične slovenske politične stranke v izseljenstvu, ki sedaj sestavljajo Narodni odbor za Slovenijo na osnovi dogovora, sklenjenega še v domovini, so že pristopile k delu za prilagajevanje novim razmeram in zahtevam. Predloge in pobude drugih, novih političnih skupin in posameznikov bomo s hvaležnostjo sprejemali in skrbno upoštevali.

Mladi rod moramo vključiti. Iskali bomo pota in načine, da bi zlasti pritegnili kvalificirane zastopnike skupin mladega rodu, ki ima v velikem svetu nabrano zalogo koristnihkušenj. Vsaj del teh mladih se bo nekoč srečal, sestel, na poti z idealno mladino v domovini. Ti mladi bodo doživljali domovino v novi rasti in lepoti v svobodi, ti bodo dajali vsebino njenim demokratičnim ustanovam. Ta cilj je vreden vseh naporov in žrtev.

Vzajemno sodelovanje vseh, ki jim je slovenstva mar, bodi naša prva skrb. Narodni odbor naj tako sodelovanje ob podpri

in soudeležbi vseh načrtno usmerja in vodi. Tako bomo najuspešneje preprečevali vtikanje jugoslovanskih komunistov v emigrantsko življenje in delovanje.

Dejstvo, da v zdomstvu praznujemo praznik osvobojenja, kaže po sebi, da v dvajsetih letih nismo uspeli. Kljub temu Slovenija v svetu živi in daje bogato, razveseljivo podobo odlično urejene in ustvarjalne emigrantske narodnostne skupine. Iz nič smo se postavili krepko na noge, gospodarsko smo se opomogli, versko in vzgojno prosvetno delo med nami imamo lepo urejeno, v tujih družbah so se naši ljudje dobro uveljavili, na nepričakovano lepe sadove in dela v verski in narodnostni kulturi lahko pokažemo, celo v umetnosti in znanosti je precej naših ljudi seglo v značilne višine.

Pogled v Slovenijo v svetu nam vzbuja hvaležnost in ponos. V spoštovanju in z občudovanjem se klanjamo junakom, ki doma v nedopovedljivo težjih in nevarnejših razmerah še vztrajno dvigajo luč ljubezni in zahtevnosti po svobodi in obenem ob tej slovesni priložnosti izrekamo priznanje in zahvalo vsem, ki se v zdomstvu trudijo in delajo iz ljubezni, zlasti:

a) učiteljicam in učiteljem, ki poučujejo naše otroke, ne da bi vprašali za plačilo. V slovenskih šolah in tečajih oblikujejo v zdomstvu nove Slovence in se z njimi trudijo uro za uro, leto za leto, da bi mladi rod rad sprejel dolžnosti in z veseljem opravil poslanstvo očetnjave. Ti učitelji s starši in duhovniki grade novo Slovenijo v svetu.

b) duhovnikom, ki skrbijo, da tudi v rudnikih in tovarniškem prahu, v vseh nevarnostih in težavnostih življenja na tujem ostajamo v pogovoru z Bogom in so nam po vseh kontinentih, kjer smo se razselili, omogočili osebno udeležbo pri našem bogoslužju in tiskano besedo verskega oznanila in navodila v našem jeziku.

c) tisku slovenskemu in vsem, ki se z njim ukvarjajo. Ta je najmočnejši in najuspešnejši veznik, usmerjevalec in besednik slovenskega izseljenstva, njegovega dejanja in nehanja.

č) kulturnim in prosvetnim delavcem. Tem posebej čestitamo. Slovenski kulturi so ustvarili lepote, ki jih je vsako oko veselo in bodo ostale trajne vrednosti. Tudi zaradi njih bo ta emigracija dobro ocenjena v narodni zgodovini. Posebej izraz hvaležnosti zlasti tistim nosilcem slovenskega duha v umetnosti in znanosti, ki jim je uspelo zasadiiti slovensko sadiko v mednarodne ustanove, ki uspevajo v dosegljajih obče pomembnosti za človeštvo in utrjujejo našo prisotnost v zborih in ustanovah naprednih kulturnih narodov.

d) delavcem v narodno političnem področju, ki vdano in vztrajno kljub dvajsetletnim, komaj kaj vidnim in pridnim nesebičnim prizadevanjem vztrajajo v naporih za isti skupni smoter: dobro naroda in domovine, za uspeh slovenske pravice.

e) dragim sestram in bratom, vsem rojakom, ki jih komunistično rušenje naše odporne moči ni omajalo in dvajset let niso pozabili, zakaj so izbrali trpko pot v tujino, ki žive in delajo kot zavedni Slovenci, jih niso zmedli spori in razčiščevanja, ne oslabile družbene bolezni med nami, ki se slej ko prej zavedajo našega poslanstva.

Iskrena hvala in priznanje vsem.

Z veselo ljubeznijo znova poprimimo: stiska domovine naj priganja, lepota slovenske svobode naj nas vabi in ogreva.

Na narodni praznik 29. oktobra 1965.

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO
dr. Miha Krek, predsednik

IZ TEDNA V TEDEN

450 škofov, ki se udeležujejo II. vatikanskega zasedanja, je razdelilo med ostale udeležence tega vesoljnega zbora, prošnjo, naj bi vatikanski cerkveni zbor povedal svoje mnenje tudi o komunizmu. Podpisniki te prošnje navajajo: „Če vatikanski cerkveni zbor govori o svetovnih problemih, kot so npr. lakota, vojna, demografska eksplozija, pilule za preprečenje zanositve, kako naj opusti izjavo o pojavi komunizma, ki je po vsem svetu!“ — Iz Rima poročajo, da bo papež zaključil zasedanje koncila 8. decembra t. l.

V Braziliju je vlada 27. okt. izdala II. ustavni akt, v katerem je sedanji predsednik maršal Humberto Castelo Branco dobil tako široka pooblastila, da je postal dejanski diktator. Z novim dekretom so preklicane splošne volitve, ki so bile določene za mesec oktober prihodnje leto. Novega brazilskega predsednika tudi ne bodo več volili s splošnim glasovanjem, ampak ga bo izvolil državni kongres. Dalje je vlada razpustila vse politične stranke in predvidela najstrožje kazni za tiste liste, ki bi objavljali politične sodbe ter izjave oseb, katerim je vlada odvzela politične pravice. Ta odredba je v glavnem naperjena proti bivšemu predsedniku Kubičku, ki odkrito nastopa proti sedanji vladi ter so kandidati njegove socialdemokratske stranke pri zadnjih guvernerskih volitvah v treh vplivnih državah dosegli veliko zmago.

Diktatorskih pooblastil, ki jih je dobil sedanji brazilski predsednik svetovna demokratična javnost ni sprejela z odobravanjem. V Uruguaju je list „El Día“ med drugim zapisal tole ugotovitev: „Tragično pri vsem tem je, ker ta „osvobodilna“ avantura drži v emigraciji legijo Brazilcev, politične pravice je pa odvzela Juscelinu Kubičku in mnogim drugim ter se je začela v imenu boja proti komunizmu. Tragično je ne samo v Braziliju, ampak v Ameriki sploh, da se za odstranitev ene diktature vzpostavlja nova, kakor da resnični sovražnik tiranije ni bi bila demokracija. V tem času preizkušnje znova poudarjamo to, kar želimo Braziliju in Ameriki: Močna politična demokracija brez odvrtnega postavljanja ljudi pred zid. S pomočjo odločne demokracije pa zgraditev solidne gospodarske in socialne demokracije, ki se bo znala braniti pred notranjimi in zunanji sovražniki.“

V Peruju sodijo, da je po smrti vodje kom. gverilcev Puente Uceda, ki je bil osebni prijatelj kom. diktatorja Castra, usoda perujskih kom. zarotnikov zapečaten. V skrivališču padlega gverilca so vojaške oblasti zaplenile tudi veliko važnega materiala. Med drugim knjigo šifer, s katerimi so komunistični poveljniki po radijski postaji v Cuzco dajali navodila komunističnim oddelkom v državah.

V Venezueli je policija v bližini prestolnice Caracas odkrila komunistično podzemeljsko tovarno za izdelovanje orožja in streliva. V njej je bilo toliko kemikalij, da je z njimi mogoče pognati v zrak celo venezuelsko prestolnico. Med zaplenjenim materialom je dokazno gradivo o skupnem nastopanju kolumbijskih in venezuelskih komunistov.

Churchillova hiša v Londonu je bila prodana na javni dražbi za 102.500 funtov šterlingov (280.000 dolarjev).

Glavni tajnik sovjetske kom. partije Brežnjev je imel 29. oktobra v tej jeseni že drugi sestanek z voditeljem poljskih komunistov Vladislavom Gomułko. Prejšnji teden je bil v Moskvi vodja bolgarskih komunistov Todor Živkov, Brežnjev je bil tajno 15. oktobra v Pragi, pred tem je pa bil češki predsednik Antonín Novotný v Moskvi, kakor tudi predsednik Vzhodne Nemčije Walter Ulbricht in predstavnik romunskih komunistov Nikolaj Ceaucescu.

Pojačano konferiranje komunističnih veljakov spravljajo v zvezo z zadnjimi spremembami, ki jih je začela uvajati v svoje gospodarstvo Sovjetska zveza, s poglobitvijo spora med Moskvijo in komunistično Kitajsko ter utrditvijo Varšavskega kom. obrambnega pakta.

Odločno nastopanje indonezijske vojske proti komunistom

V Indoneziji se krvavi spor med vojsko in komunisti spreminja v pravo državljansko vojno. Kakor povsod, kjer zavladala komunistična partija, tako so tudi indonezijski komunisti v krajih, ki so jih dobili pod svojo kontrolo, uprizorili pokolje nekomunističnega prebivalstva in uvedli splošen teror. Vojska, ki odločno nastopa proti komunistom, odkriva skupne grobove in na stotine komunističnih žrtev.

V centralni Javi je vojska proglasila obredno stanje ter ga polagoma razširja na ostali del otoka in na drugo indonezijsko otočje. Proglasitev obrednega stanja pomeni dejansko vojno proti indonezijski komunistični partiji.

Do težkih spopadov med vojsko in komunisti je prišlo v Jogjakarti, bivši prestolnici Indonezije ter v mestih Surakarta in Semarang. Vojska je zajela skoro vse komuniste, ki so 1. oktobra, na dan državnega udara, pomorili šest indonezijskih generalov. Na zaslišanjih so ujetniki, po številu 92, izjavili, da so bili organizirani v komandne skupine z nalogo pobijanja protikomunistov. Za svoje delo so dnevno dobivali od partije en kilogram riža in en tisoč rupij. Indonezijska policija je zaplenila tudi

veliko količino različnih komunističnih dokumentov, iz katerih je razvidno, da je partija imela pripravljen za celotni bojni načrt, dolge sezname ljudi, ki so bili določeni za likvidacijo, skupno z njihovimi sorodniki.

Vojska in policija puščata predsednika Sukarna in njegovo vlado popolnoma ob strani in se ne ozirata na njegove pozive na pomiritev razmer. Enako postopa indonezijska komunistična partija, ki je dala svojim članom in pristašem navodilo, da se morajo za vsako ceno polastiti čim večjega števila strateških postojank v državi. Partija se pripravlja na dolgo in krvavo državljansko vojno, kar je vojska ugotovila in hiti z uničevanjem komunističnih gnezd in komunistov samih. Po cenitvah tujih opazovalcev je vojska doslej uničila več stotin komunističnih funkcijonarjev, blizu deset tisoč partijev pa je že polovila in spravila v zapore. Prav tako je vojska komunistom zaplenila velike količine orožja in municije.

Zadnja poročila iz Indonezije navajajo, da je vojska začela čistiti komuniste iz ministrstev, zlasti iz ministrstva za narodno obrambo in varnost ter iz sodišč.

Afro-azijska vrhunska konferenca odložena

Za te dni je bila napovedana vrhunska konferenca afroazijskih držav. Pred njenim začetkom so bila močna trenja med predstavniki omenjenih držav zlasti zaradi sovjetske zahteve, da mora biti tudi ona povabljena na to konferenco. Za sovjetsko udeležbo se je zlasti zavzemala Indija, proti temu je pa z vso odločnostjo nastopila komunistična Kitajska.

Ker je po dolgih razgovorih z afro-azijskimi državami kom. Kitajska zagrozila, da se konference ne bo udeležila, če bo nanjo povabljen tudi ZSSR, se je večina afro-azijskih držav odločila, da naj konferenco prestavijo na poznejši čas, se pravi za toliko časa, da bi se problem kitajske in sovjetske udeležbe na konferenci docela razčistil.

Afro-azijski blok, ki ga je rdeča Kitajska skovala na konferenci v Bandungu kot nekakšen tretji blok, je v razkroju. Mnoge afriške in azijske države so se naveličale neprestanega kitajskega vmešavanja v njihove notranje zadeve, prav tako kitajske revolucionarnosti, v katero sili le druge, sama pa ne stori ničesar, s čemer bi podprla svoje besedičenje. Za preložitve sedanje afro-azijske konference, ki naj bi se začela 5. novembra v Alžiru, je večina članov zato, da bi vsaj za sedaj še preprečili popoln razkroj tega umetnega političnega bloka.

Na tisoče so jih odpustili ter se morajo vrniti v svoje vasi, kjer si bodo morali poskušati služiti kruh z obdelavo zemlje.

Kakor poroča jugoslovanski tisk, se je po mnogih tovarnah razdivjal „pravi lov za nediscipliniranimi delavci“ ter mnoge proglašajo za nesposobne za nadaljnje delo.

V mnogih podjetjih, kakor npr. v ladjedelnici Uljanik v Pulju, so veliko uradnikov prestavili v delavnice, pogostokrat z znižanjem plače.

V tovarni Niške strojne industrije je prišlo do hudih pritožb. Nižji uradniki so zahtevali, da ostanejo na svojih mestih, „kajti naše žene nas bodo zapustile, če ne bomo več uradniki“.

Zamrznjenje cen

Takšna je slika v deželi. Reforma je po vsej državi povzročila hude zmešnjave.

Hitro dvigajoče se cene vsakdanjih potrebščin so bile vzrok, da so Jugoslovani bojkotirali mnoge trgovine. Komaj deset dni po objavi reforme je bila vlada že prisiljena, da je zamrznila cene mesa, stanarini, električnemu toku in uslužnostim komunem.

V drugih slučajih pa so sodišča začela izrekat stroge kazni za „špekula-

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Predsednika dr. Illia in dr. Frei v Mendoza

Od 28. do 30. avgusta sta imela v Mendoza razgovore argentinski predsednik dr. Illia ter čilski dr. Frei Montalva. Potekali so v vzdušju prijateljstva in medsebojnega razumevanja, ki je doslej navdihovalo še vse razgovore državnikov obeh držav. Tako sta tudi to pot oba predsednika poudarila obojestransko prepričanje, da je treba nadaljevati zgodovinski razvoj, ki se je začel z osvobodilno epopejo obeh narodov.

Na sestankih sta govorila o vseh vprašanih, ki lahko privedejo še do tesnejšega sodelovanja med obema državama. Tako sta sklenila, da je treba koordinacijo gospodarstva med obema državama še poglobiti. Zlasti poljedelstva. Obe državi bosta zlasti poskrbeli, da se vse sedanje cestne in železniške zveze, kakor tudi telefonske in brzojavne izboljšajo ter modernizirajo, napravijo pa še nove. Ugotovila sta tudi popolno istovetnost pogledov v sodelovanju obeh držav v mednarodnem pogledu. V skupni izjavi sta oba predsednika ponovno izrazila veselje nad skupno željo obeh vlad, da bi narodi Latinske Amerike z učinkovitejšim nastopanjem zadevnih ameriških ustanov — zlasti Zveze za napredek — dosegli čimprej zaželeni gospodarski in socialni razvoj, da bi prišlo do pravičnejše delitve narodnega bogastva, da bi se tako dvignila življenjska stopnja ljudskih množic, da bi v polnosti lahko uživali koristi demokratičnih režimov.

Med tem, ko sta oba predsednika v najbolj prijateljskem vzdušju vodila razgovore v Mendoza, je pa prišlo na jugu do dogodkov, ki zelo motijo prijateljsko sožitje obeh držav. Čilenski orožniki so v provinci Santa Cruz 29. okt. vdrli 15 km na argentinsko področje, „duh“ reforme glede cen.

V Srbiji je od 6000 delavcev, za katere so ugotovili, da so „odveč“ in so bili zato odpuščeni, 4000 ostalo brezposelnih.

Toda kljub zmešnjavi in težavam v prvih mesecih so reformo odločno izvajali. Cene mnogim predmetom so svobodne. Mnogo tovarn večja produkcijo, kljub temu, da ima manj delavstva in manjši obrat.

Trgovinski deficit so zmanjšali za polovico, na okoli 200 milijonov dolarjev. Izvoz, ki se vedno predstavlja samo 9% narodne produkcije, se je dvignil 17% nad lanskim, medtem ko je uvoz za 4% nižji od lanskoletnega.

Splošna proizvodnja, čeprav močno okrnjena, se je dvignila 6%. Investicije so zmanjšale za 5%. Vse to da so cilji nove reforme.

zasedli dve estanciji ter odpeljali na čilsko stran 18-letnega argentinskega državljanca. Na tem argentinskem področju so tudi razobesili čilsko zastavo. To se je zgodilo v bližini lagune Desierto in El Condor, tj. na področju južnega dela jezera San Martin in med jezerom Viedma.

Kakor hitro je bilo argentinsko orožništvo obveščeno o vdoru čilskih orožnikov na argentinsko področje, je takoj obvestilo glavnega poveljnika vojske generala Onganio, ki je poslal sporočilo o nevarnem dogodku ministru za narodno obrambo, ki vodi do imenovanja novega vojnega ministra tudi državno tajništvo za vojsko dr. Leopoldu Suárezu in zunanjemu ministru dr. Zavalu Ortizu. General Juan Onganía in minister za narodno obrambo dr. Suarez sta imela večurno konferenco, na katero je bil povabljen tudi šef glavnega štaba suhozemske vojske.

V času ko to pišemo listi poročajo, da je vse nanajboljši poti, da se zadeva prijateljsko uredi.

Državni proračun pred kongresom

Vlada je predložila državnemu kongresu proračunski predlog za proračunsko leto 1966. Proračun predvideva izdatkov v višini 513.032 milijonov pesov, primanjkljaj je pa določen v višini 107.500 milijonov pesov. Je manjši kot je v sedaj veljavnem proračunu, kajti letošnje proračunsko leto se bo zaključilo s primanjkljajem 125.000 milijonov pesov.

Belgijski kraljevski par v Argentini

Belgijski kralj Baldoín in kraljica Fabiola sta po obisku Mehike in Čila 2. novembra prišla na obisk v Argentino. Iz Čila sta prišla najprej v Bariloche, kjer sta ostala en dan, od tu sta pa prišla z letalom dne 3. novembra v Buenos Aires, kjer je belgijski kraljevski par in njegovo spremstvo sprejel predsednik republike dr. Illia z gospo soprogo, ministri svoje vlade in ostalimi državnimi dostojanstveniki.

Belgijski kraljevski par bo ostal v Argentini do 9. novembra. V tem času bo v Buenos Airesu več slavnosti. Med drugim bodo proglasili trg pred belgijskim poslanštvom za belgijski trg. Prav tako je v Buenos Airesu razstava slik flamskih umetnikov, ki so v Argentini.

Po nekajdnevem zadržanju v Buenos Airesu bosta kralj Baldoín in kraljica Fabiola obiskala tudi Salto in Córdoba, nato pa bosta odšla na obisk v Brazil.

Belgijski kralj Baldoín je prvi evropski vladar, ki je prišel doslej na obisk v Argentino ter drugi kralj, ki je bil v tej državi (prvi je bil perzijski šah).

BRALI SMO

Jugoslovani čutijo pritisk reform

Pod tem naslovom je David Binder, beograjski dopisnik „The New York Times-a“ dne 19. oktobra t. l. poslal svojem listu poročilo o posledicah, ki jih čuti prebivalstvo Jugoslavije po zadnji komunistični gospodarski reformi. Glasilo takole:

Po vsej Jugoslaviji še vedno odmevajo udarci zadnje jugoslovanske gospodarske reforme.

Pred tremi meseci je jugoslovansko komunistično vodstvo sklenilo napraviti nov dolg korak v tržno gospodarstvo, v katerem naj velja pravilo ponudbe in povpraševanja namesto okornega centralnega planiranja.

Reforma, ki je bila posledica pritiska od spodaj, iz tovarn in od vztrajnih mladih gospodarstvenikov, je odpravila sistem cen, ki je bil nerealističen. Odpravila je večino vladnih podpor tovarnam ter do kosti oskubila centralistično določane investicije.

Prvi korak reforme je bilo razvrednotenje dinarja od 750 na 1250 za en ameriški dolar. Cilj je morebitna nadaljna sprememba vrednosti dinarja.

Istočasno so se cene dvignile za 30 odstotkov, ko so dohodke postopoma dvignili za 23%.

Podjetjem je bilo ukazano, naj izhajajo brez vladne podpore, centralna vlada je zmanjšala svojo kontrolo nad dohodki podjetij od 50% na 29%.

Pritisk čutijo vsepovsod

Pojavil se je strah pred množičnimi odpusti delavstva ter še vedno traja. Mnogim podjetjem grozi likvidacija.

Vsak Jugoslovani čuti pritisk reform. Neki hotelski brivec, ki se je prebijal skozi življenje z mesečnim dohodkom 20 dolarjev in napitnino, je odpovedal službo in emigriral v Zahodno Nemčijo.

Neki inženir, ki je plačeval mesečno 4 dolarje za šolske potrebščine svojega otroka, je sedaj svojega sina izpisal iz otroškega vrta.

Gospodinje v Novem Sadu in Nišu so, kakor v vojnem času, začele kupovati črn kruh namesto belega. Brezmesna kosila so se pomnožila za 50%.

Neki partijski vodja je opozoril pisatelje, da bo več publikacij ustavljenih ter jim je svetoval, naj si poiščejo delo in štipendije v tujini.

„Vedno me je skrbelo, kako bom mogel kupiti sebi ali svoji ženi obleko,“ je dejal neki časnikar. „Sedaj pa me že skrbi, kako bom plačal stanovanje.“

Gostilne in kavarnice so napol prazne, ker se je cena piva in kavi močno dvignila. Nedavna karikatura v Borbi, partijskem glasilu, prikazuje štiri Črnogorce v kavarni, kjer naročajo „eno kavo in štiri skodelice“.

Nestrokovno delavstvo prizadeto Najhujši udarec je doletel nestrokovno delavstvo, ki se je selilo iz vasi v

4. zasedanje II. vat. vesoljnega cerkvenega zbora

POVZETEK O VERSKI SVOBODI

Osnutek ima naslov: „Verska svoboda, ali pravica posameznika in družbe do svobode v verskih zadevah“. Stavljeno je iz uvodne izjave in dveh delov: 1. Umska utemeljitev verske svobode, 2. Nauk o verski svobodi v luči razodetja

Uvodna izjava

Kratki uvod poudarja važnost spoštovanja človekovega dostojanstva, in to posebno danes. Odlok postavlja prvo trditve, da pravica do verske svobode temelji prav ta tem človekovem dostojanstvu.

Ta svoboda obstaja v tem, da nihče ne more biti prisiljen ravnati proti svoji vesti, pa tudi nihče ne sme biti oviran, da ne bi mogel delati po ukazu lastne vesti; oblasti nad vestjo si ne more in ne sme lastiti nobena človeška oblast.

Družba mora versko svobodo tako zagotoviti, da se posamezniki in skupnosti morejo sklicevati na to jamstvo.

Ta in takšna svoboda ne pomeni, da človek ne bi imel nobenih verskih dolžnosti, ali da bi bil izvzet izpod božje oblasti nad nami; tudi ne pomeni tega, da bi človek mogel ostati neopredeljen (indiferenten) pred resnico in zmoti; da ne bi imel dolžnosti vzgojiti si pravo vest; ali da bi mogel po svoji volji izbirati med tem, ali naj služi Bogu ali ne in v kateri veri. Če upoštevamo te omejitve, potem ostane katoliški nauk o edini pravi veri in o edini Kristusovi Cerkvi nedotaknjen in neokrnjen.

PRVI DEL: UMSKA UTEMELJITEV VERSKE SVOBODE

Večni in splošni božji nauk je najvišje vodilo človeškega življenja. Človek zazna in spozna ta zakon iz svoje vesti, kateri mora slediti v vsem delovanju in odločanju. Človek ima pravico in dolžnost, da išče resnico in da si vest pravilno vzgoji. A ker je človek že po naravi družben, zato išče in najde resnico po posredovanju družbe, po po- učevanju (npr. po cerkvenem učitelstvu) in po razgovoru (po dialogu).

Človek mora slediti svoji vesti. V družbi ga ne sme ovirati nikakršen pritisk, da ne bi mogel zasebno ali javno ravnati po vesti.

Versko življenje res sestoji v prvi vrsti iz notranjih dejanj, ampak človekova družbena narava zahteva, da se notranja dejanja vere in pobožnosti javljajo tudi na zunan. Medtem ko notranje zadržanje ne pozna nobene meje, pa ima zunanje javljanje verskega življenja določene meje.

Praden osnutek določa te meje, najprej postavi načela, ki nam dajejo pravico in jasnost za presojo posegov državnih oblasti v verske zadeve. Odnosi človeka do Boga so nad časovnim redom in pristojnost civilne oblasti se mora omejiti le na vladanje v času, to vladanje pa bodi takšno, da daje človeku možnost, da v popolni svobodi vesti doseže svoj končni cilj. Civilna oblast zlorablja svojo oblast vselej, kadar se čezmerno vmešava v človeške odnose do Boga.

Meje verske svobode

Odlok postavlja dve meji verski svobodi.

Prva omejitev temelji na nravnem (moralnem) zakonu. Pravica do verske svobode je svojska zahteva človeške družbe. V skupnem življenju ima človek dvojno dolžnost, do sebe in do družbe: posamezniki in različne verske skupnosti morejo le tako izvajati svoje pravice, da istočasno upoštevajo tudi pravice drugih in da se zavedajo tudi svojih dolžnosti do drugovercev.

Druga omejitev izvira iz pravnega reda. Civilna oblast ima pravico, da se zavaruje pred vsakršnim možnim zlorabljanjem v imenu verske svobode; in po drugi strani je prav tako civilna oblast poklicana, da nepristransko brani versko svobodo posameznih verstev po načelih, ki jih narekujejo skupno dobro in javni red. Civilne oblasti smejo le tedaj omejevati svobodo verskega življenja, kadar bi to zahteval mir v družbi, ali ohranitev javne nravnosti ali spoštovanje pravic posameznikov ali skupin v družbi. A zakon mora upoštevati načelo, po katerem nihče nima pravice okrnjevati svobode, razen v skrajnem in nujno potrebnem primeru.

Dolžnosti državne oblasti

Državna oblast mora jamčiti uživanje verske svobode in preprečevati vsako razlikovanje med različnimi verami. Država ne sme vsiliti ali prepovedati nobene vere, še manj sme zatirati ali uničiti pravo vero v narodu. Vsako dejanje, ki je v to usmerjeno, je krivično.

Odlok zahteva, da vse države priznajo in spoštujejo pravico do verske svobode. Kot opombo dodaja, da ni proti verski svobodi, če država eno vero predpostavlja drugim, le da je zagotovljena verska svoboda vseh državljanov in vseh verskih skupnosti.

Svoboda verskih skupnosti

Pravica do verske svobode ni le last posameznikov, ampak tudi verskih skupnosti v celoti: to sledi iz socialnega značaja človeka in vere. Verska skupnost (npr. kat. Cerkev, protestantske ločine, pravoslavni idr.) imajo pravico do samostojnega vodstva in vladanja po lastnih zakonih; dalje imajo pravico do proste izbire in vzgoje cerkvenih služabnikov (npr. pri nas duhovnikov in škofov); pravico do svobodnih zvez s cerkvenimi oblastmi in z brati po veri zunaj države, ne glede na državne meje; pravico do izpričevanja vere ustno in pismeno (svoboda tiske); pravico do zagovarjanja verskega prepričanja; pravico do vplivanja s svojega stališča in vidika na ureditev družbe in države; in končno ustanavljanje in vzdrževanje vzgojne, kulturne, dobrotelne in družabne ustanove.

Verska svoboda in družine

Družina ima pravico gojiti družinsko versko življenje pod oblastjo staršev. Ti določajo versko vzgojo otrok in starši izbirajo šolo ali zavod za umsko in splošno vzgojo otroka; pri tem imajo pravico do zadostnih denarnih sredstev, ki so za vzgojo potrebna.

DRUGI DEL: NAUK O VERSKI SVOBODI V LUČI RAZODETJA

Človekova pravica do verske svobode temelji na dostojanstvu človeške osebnosti. Dostojanstvo in svoboda človekova pa temeljita v razodetju. Tu je dostojanstvo človeka dobilo pravi izraz in poudarek ter dejansko upoštevanje tega dostojanstva z vsemi posledicami (npr. socialne spremembe). Verska svoboda v družbi je v zvezi s svobodnim sprejetjem vere po dejanju vere iz rok družbe in s tem je v zvezi tudi misijonsko poslanstvo Cerkev.

V zgodovini odrešenja

Sv. pismo in zgodovina odrešenja dokazujeta, da je Bog ustvaril človeka svobodnega. To potrjuje: stvarjenje človeka (Bog ga je ustvaril sebi podobnega in ga odkloval s svobodno voljo) in svobodna zaveza človeka z Bogom v stari zavezi; isto svobodo potrjuje razburkano življenje izvoljenega ljudstva; Kristusovo učločenje in njegov prihod med ljudi ter drugi znaki dokazujejo, da je Bog hotel, da ga človek sprejme svobodno in tako doseže „svobodo poveljanih božjih otrok“ (Rimlj 8, 21).

Po tej poti, ki jo je Bog začrtal, je vedno tudi Cerkev hodila: zagovarjala je svobodo človeka pred vsakršnim zunanjim pritiskom in nasiljem, a obenem ohranila in gojila globoki čut prave pokornosti; zagovarjala je svobodni sprejem vere in vcepjala vernikom zavest, da imajo pravico terjati svobodo za izvrševanje verskih dejanj.

Novice iz Slovenije

Na Sveti gori pri Gorici so se letos spominjali z različnimi slovesnostmi 400-letnice prihoda prvih frančiškanov v to lepo božjepotno Marijino cerkev. V maju so imeli slavnosti verniki iz solkanke župnije, junija so bili zbrani na Sveti gori predstavniki vseh frančiškanskih provinc v Jugoslaviji na čelu s provincialom bosanske frančiškanske province, kajti pred 400 leti se je bosanska frančiškanska provinca raztegnila od Benetk do Carigrada. V avgustu je jubilejne slavnosti povečal s svojo navzočnostjo škof Slovenskega Primorja msgr. dr. Janez Jenko, v septembru pa generalni vikar ljubljanske nadškofije dr. Stanko Lenič. Zaključne slavnosti so bile napovedane za prvi november na praznik Vseh svetnikov z mašo provinciala slovenske frančiškanske province p. Marijana Valenčaka in molitvami za rajne in sicer za vse tiste, ki so v prvi svetovni vojni padli v bojih za vrh Svete gore — sodijo, da je v tedanjih bojih izgubilo življenje okoli 50.000 mož in fantov — zatem za vse tiste, ki počivajo na Sveti gori. To sta zlasti gorška nadškofa kardinal dr. Jakob Missia in dr. Frančišek Borgia Sedej ter novogradiški administrator dr. Mihael Toroš. Prav tako bo maša za vse umrle frančiškane, ki so v teku 400 let služili na Sveti gori Bogu ter njegovi božji Materi. Značilno je, da so vsi ti frančiškani, ki so pokopani na Sveti gori slovenskega ali vsaj slovanskega rodu, pač najlepši dokaz za slovenski značaj te priljubljene božjepotne cerkve na Gorickem.

Višje gospodarsko sodišče v Ljubljani je obsodilo ljubljansko občinsko podjetje „Ljubljanske mlekarne“ na plačilo 6 milijonov dinarjev in na odvzem nepravilno pridobljenega dobička v

znesku 1.455.100 dinarjev. Obsojeno je bilo zaradi pretiranega zvišanja cene jogurta od 30 na 60 din, tj. za za dinarjev več kot bi lahko. Direktor podjetja ing. Zvone Zakotnik, ki je na podlagi kalkulacijskega računa določil nove cene, je bil obsojen na plačilo 120.000 dinarjev. Za dobo enega leta pa tudi ne sme v nobeni gospodarski organizaciji opravljati direktorskih poslov ali poslov namestnika direktorja.

Umrli so. V Ljubljani: Henrik Rojšek, upok., Jože Zornik, narednik vodnik v p., Mirko Zaletel, frizerski mojster, Martin Prešeren, upok., Borut Bartol, diplomant biologije, Ivana Čamerin, Marijan Sešek, odbornik skupščine občine Ljubljana Center, Ctril Comino, Marija Inglič roj. Sojar, Drago Janež, izdelovalec harmonik, Josip Far, zidar, Tomislav Medžimurec, Anton Miklič, upok., Marijana Sedej, upok., Antonija Cerar, Oskar Mežnar, klepar, dipl. ing. Viktor Fetic, vseuč. prof. za kovinarstvo, Alojzija Brate roj. Zerovnik, Marija Schrott, učit., Antonija Gerjol, Ivana Erman in Jože Bahor, uslužbenec na Vinici, Andrej Pernuš v Srednji Beli, Franc Hrobat v Ajdovščini, Miha Rozman v Čeršnjaci, Mihael Furlan, upok. v Celju, Stefan Ovsenar v Trzinu, Ivan Vode, mizar v p. v Podgorici, Franc Zalar v Hrastniku, Jakob Poznič, tržni inšpektor v p. v Vranskem, Štefanija Tavčar v Vuzenici, Jože Verlič, upok. v Vikračah, Terezija Zagar roj. Senožetnik v Črni, Antonija Marolt roj. Colarič v Podbočju, Tine Narobe, strojni ključničar v Šmartnem pod Šmarno goro, Marija Porenta v Mengšu, Anton Macun in Jože Hertis v Strnišču pri Ptuj, Vlado Pernuš v Trzinu in Branko Segulin v Sežani.

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

Praznik Kristusa Kralja

v nedeljo, dne 31. oktobra, so Slovenci tudi letos lepo proslavili. Dopoldne je bila sv. maša v Slovenski kapeli, popoldne pa v ukrajinski uniatski cerkvi v bližini Slovenske hiše. Obe maši je imel g. direktor msgr. A. Orehar. V cerkvenem govoru je poudarjal pomen praznika Kristusa Kralja, zatem pa ob obeh vtisov, ki jih je dobil ob obisku slovenskih skupin v ZDA, Kanadi ter evropskih državah, naglašal potrebo, da moramo slovenski izseljenci v Argentini ohraniti trdno in enotno slovensko skupnost še naprej. Nikakor ne smemo dopustiti, da bi prenehalo naše organizacijsko, kulturno in versko življenje.

Po sv. daritvi je bila v proslavo praznika Kristusa Kralja tudi uprizoritev Eliotove drame Umor v katedrali v dvorani Slovenske hiše.

Zgled Kristusa in apostolov

Besedilo osnutka nam predstavi nato zgled Kristusa in apostolov: Bog kliče človeka k sebi, a ga ne sili in ne prisili, marveč spoštuje svobodo, ki mu je je sam podaril. Tako je ravnal Kristus. krotek in iz srca ponižen ter zavračal celo čudeže, če bi s temi kot nekako s silo uklonil razum in voljo poslušalcev. Tako so ravnali tudi apostoli, zapujoč edinole v moč božje besede.

Svoboda dejanja vere

Svoboda dejanja vere je eden izmed glavnih členov katoliškega nauka. Vsako vsiljevanje s strani ljudi v verskih stvareh je že proti sami naravi dejanja vere, ker mora biti svobodno in hoteno.

Svoboda Cerkve

Cerkve znova zahteva od človeške družbe v celoti in od vseh civilnih oblasti popolno svobodo pri izpolnjevanju od Kristusa ji poverjenega poslanstva. Kaj ta svoboda obsega je nakazano v prejšnjih odstavkih.

Poslanstvo Cerkve je uresničitev Kristusovega naročila, v katerem hoče, „da se vsi ljudje zveličajo in pridejo do spoznanja resnice“.

Kristjani imajo dolžnost, za osebno vzgojo vesti, da poslušajo nauk Cerkve, ki je učiteljica resnice, ta pa mora oznanjati Kristusa in širiti pravna načela, ki iz tega nauka potekajo.

Katoličani imajo dolžnost spoznavati, širiti in braniti neprecenljivi dar Kristusove resnice; širiti dá, ampak z ljubeznijo in potrpežljivostjo med tisti-

Na praznik vseh svetnikov in vernih duš dan

so se Slovenci s pieteto spominjali svojih dragih rajnih. Po pokopališčih na področju prestolnice in Velikega Buenos Airesa so obiskovali njihove grobove ter molili za pokoj njihovih duš.

Na praznik Vseh svetnikov so bili v Slovenski kapeli najprej trije rožni venci, zatem sv. maša, nato pa je g. direktor msgr. A. Orehar ob asistenci opravil molitve za rajne pred spomenikom slovenskim žrtvam.

Eliotovo dramo Umor v katedrali

so v proslavo 10-letnice Slovenskega katoliškega akademškega društva uprizorili člani in članice tega društva v soboto, nedeljo in ponedeljek, tj. dne 30. in 31. oktobra ter 1. novembra. Vse predstave so uspela. Poročilo bomo objavili v prihodnji številki.

mi, ki so v zmoti in med nepoučenimi. Toda zadnji korak k veri je odvisen od človekove svobodne volje in to moramo spoštovati, kot jo spoštuje Bog. Bog vse vabi k veri, k zveličanju, a nikogar ne ukloni proti njegovi volji.

Zaključek

Milijoni ljudi si želijo verske svobode, katero priznavajo ustave tolikerkih držav in tolikerkih mednarodnih sporazumov.

Toda danes marsikje vladajo režimi, ki iščejo najrazličnejše načine, kako bi odtrgali ljudi od vere in kako bi zatrli verske skupine (npr. komunizem in prototidizidarstvo katoliške Cerkve), čeprav v ustavi oznanjajo versko svobodo in svobodo bogočastja.

Odlok prosi katoličane in vse ljudi, da razmišljajo o potrebnosti verske svobode, zlasti ob današnjem stanju sveta. Poleg drugih je tudi verska svoboda važen žinitelj miru. Pravo pojmovanje verske svobode more odlično sodelovati pri vzpostavitvi ravnotežja med tlemi, ki zatirajo vsakršno svobodo in med tistimi, ki ne priznavajo nobene avtoritete nad seboj.

Cerkveni zbor želi vsem, posebno vzgojiteljem, da bi čutili odgovornost za vzgojo ljudi, ki bodo znali spoštovati oblast, ki bodo hoteli in prav splojnivali odgovorne javne službe in ki bodo znali ceniti ter ljubiti svobodo.

Odlok o verski svobodi zaključuje z željo in prošnjo, da bi vsi ljudje dosegli in uživali „svobodo poveljanih božjih otrok“.

Apelacijski sodnik Franc Kovač

V zadnji številki Svob. Slovenije nam je osmrtnica povedala, da je v Ljubljani umrl g. Franc Kovač, apelacijski sodnik v p.

Rajni Franc Kovač je bil v predvojnem slovenskem katoliškem taboru vidna osebnost. Udeleževal se je v različnih katoliških ustanovah, zlasti Slov. kat. akademsko starešinstvo mu je bilo pri srcu. Vse je storil, da bi slovenski narod dobil čim več zavednega katoliškega razumnštva. Zato je imel za kat. akademike vedno odprto srce.

Rajni sodnik Kovač pa ni užival spoštovanja samo v katoliškem taboru. Vseko so ga cenili zaradi njegovega mirnega, plemenitega značaja tudi ljudje nasprotnih nazorov. Sploh vsi, ki so ga poznali in ki so imeli opravka z njim na sodišču. Slovel je namreč kot strogo pravičen in nepristranski sodnik z velikim pravnim znanjem. Njegova službena mesta so pa bila v Ormožu, Kistanjevi, Novem mestu in nazadnje v Ljubljani, kjer je bil kot apelacijski sodnik upokojen.

Rajni sodnik Franc Kovač je s svojo družino živel srečno in mirno življenje v svoji hiši v Ravnikarjevi ulici pri Št. Petru v Ljubljani. Hišico, ki jo je on preuredil, je postavil njegov oče s pomočjo dr. Krekove ustanove. Svoje otroke je vzgojil v narodnem in verskem duhu. Zato ni bilo prav nobenega oklevanja, ko se je bilo ob nastopu komunizma treba odločiti ali zanj ali proti njemu. Njegova družina se je odločno postavila na stran večine naroda, ki je branila slovenska narodna in verska izročila. Zato sta se dva njegova sinova — Janez in France — pridružila domobrancem.

Leta 1945 je tudi rajnemu prineslo krut udarec. Ostal je brez peterih otrok: fanta domobrancia sta se pred

Osebnosti

† Andrej Uršič. Iz Mehike smo dobili sporočilo, da je v prestolnici de države dne 5. oktobra t. l. umrl g. Andrej Uršič, krojaški mojster, doma iz Logatca.

Rajni je do pred nekaj meseci živel v Argentini pri svoji hčerki gospe Majdi in njenem možu g. ing. Milanu Volovšku, nato se je pa z njima preselil v Mehiko. Tam so se mu tudi iztekli življenjski dnevi.

Za njim žalujejo v Mihiki hčerka Majda, zet ing. Milan Volovšek in vnuki Marjana, Marta in Andrej, v domovini pa rajnikova žena Ivanka, sinova Pavle in Andrej, snahi Francka in Dragica ter ostalo sorodstvo.

Vsem izrekamo globoko sožalje, rajni pa naj mirno počiva v Mihiki.

LANUS

V soboto 16. oktobra so v fari pok. msgr. Janeza Hladnika blagoslovili temeljni kamen bodoče dekliške srednje šole. Vodile jo bodo slovenske šolske sestre, ki že več kot 10 let delujejo v fari. Slovesnosti so prisostvovali zastopniki provincijske vlade, občinske uprave, predstavniki političnih strank in množica ljudi. Zidavo novega poslopja je prevzel lanuški rojak Tone Boštjančič.

Častitim slovenskim šolskim sestram k njihovi podjetnosti čestitamo ter jim želimo tudi v bodoče mnore uspehov in božjega blagoslova pri njihovem delu med žensko mladino.

PO ŠPORTNEM SVETU

Na svetovnem prvenstvu v cestnem kolesarjenju v San Sebastianu v Španiji je med profesionalci zasedel naslov svetovnega prvaka Anglež Simpson, drugi je bil Nemeec Altig. Med amaterji pa je bil prvi 19-letni Francoz Botherel, ki je progno 171,9 km prevozil v času 4 ur, 12 min in 52 s. Isti čas je dosegel več tekmovalcev, med njimi tudi Pulčan Bilj, ki se je uvrstil na 29. mesto. Slovenec Andrej Boltežar je zasedel z nekaj sekundami razlike 80. mesto.

V Slovenski nogometni ligi se je pričelo tekmovalje v začetku septembra. V ligi igra 12 klubov: Rudar iz Trbovelj, Triglav iz Kranja, Rudar iz Velenja, Ljubljana, Celje, Aluminij, Mura iz Sobote, Nova Gorica, Koper in Branik ter Železničar iz Maribora.

V Dubrovniku je bilo 5. septembra jnoslovensko državno prvenstvo v plavanju. Kakor že lani, je tudi letos naslov osvobodil plavalni klub Ljubljana s 29.837 točkami, slede Mornar iz Splita, Mladost in Jadran, kranjski Triglav pa je zasedel čisto mesto. Na tem prvenstvu je bil dosežen samo en državni rekord, postavila ga je Bjedova na 400 m mešano. Ljubljancani na so postavili 5 slovenskih rekordov: 4x100 m prosto — 4:00,0; 4x100 m mešano — 4:24,3; ženske 4x100 m prosto — 4:24,3; 4x100 m mešano — 4:44,8 in Trtnikova na 400 m prosto 5:21,0; premagala je pet tekmovalk, ki so bile na papirju favoritinje, med njimi tudi Zeierjevo, ki spada med srednjeevropske elite.

komunisti umikala na Koroško z ostalimi domobranci, hčerke Tinka, Marjana in Katica pa s civilnimi begunci pravtako v Celovec, odkoder jih je vodila pot v razna begunska taborišča v Italiji. Sinova Janeza in Franceta je na Koroškem doletela ista usoda kot ostale: Angleži so ju vrnili ter so komunisti starejšega Janeza ubili, mlajšega Franceta pa po mučenju in silnem trpljenju izpustili. Ti udarci so tedaj nesumljeno zadeli tako rajnika, kakor njegovo go. soprogo. Samo v molitvi sta mogla iskati uteho in tolažbo v tistih dneh groze.

Pozneje je sin France stopil v jezuitski red, bral novo mašo in deluje sedaj kot jezuit v Ljubljani. Hčerka ga. Tinka por. Fink, ga. Marjana por. Batagelj in gđc. Katica pa žive v Buenos Airesu v Argentini.

Pred več leti je rajni Kovač začel bolehati za sladkorno boleznijo. Pred časom ga je hudo prizadela odredba sedanjih kom. oblasti o razlastitvi hiše v Ravnikarjevi ulici zaradi zidanja klinične bolnišnice in selitve v mnogo manjše stanovanje na Kodeljevo. Tedaj se je sladkorna boleznij pridružila še možganska skleroza. Nekaj dni pred smrtjo so ga zaradi poslabšanja boleznij morali prepeljati na kliniko za možgansko trombozo. Zdravniki so storili vse, da bi mu rešili življenje, pa niso uspeli, ker je bila božja volja, da rajni zemeljsko življenje zamenja za nebesko. K bolniku so poklicali njegovega sina Franceta jezuita, da ga je spovedal, obhajal in mazilil ter tako lepo pripravil na srečanje z božjim Sodnikom. V njegovih rokah je kmalu nato tudi umrl. Čisto mirno, brez najmanjšega znaka smrtnega boja. Umril je v resnici tako, kakor umirajo pravični. Kot sv. Jožef v rokah Gospodovega maziljenca.

Rajnega sodnika Kovača so položili na mrtvaški oder v kapelici sv. Petra na Žalah. Tja so ga hodili v velikem številu kropiti prijatelji in znanci njegove družine.

Pogreb je bil 15. oktobra na šepanjsko pokopališče. Tamošnji kapucini so storili vse, da je bil globoko vernega značaja. Krsto s pokojnikovim truplom so prenesli v cerkev, pogrebno mašo zanj je pa imel njegov sin France. Pogrebne obrede je opravil sedanji šentpeterski župnik g. Pavel Simončič ob asistenci salezijanskega župnika s Kodeljevega in župnika-kapucina iz Štepanjeve vasi. Tako so bili na Kovačevem pogrebu zastopani trije kat. redovi.

Pred odprtim grobom je rajniku goveril v slovo jezuitski superior g. Miha Žužek, ki ni samo redovni brat pokojnikovega sinu Francetu, ampak tudi bivši sosed pokojnikove družine v Ravnikarjevi ulici v Ljubljani. Tam so namreč pred vojno stanovali tudi Žužkovi.

Kako velik ugled je užival pokojni sodnik Kovač v vseh slojih, je pričala številna udeležba na pogrebu. Med pogrebi je bil med drugim generalni vikar ljubljanske nadškofije g. dr. Stanko Lenič ter več sodnikov in članov biv. Kat. akad. starešinstva. Vsi so pokojnikovi vdovi in tistim njenim otrokom, ki so bili z njo na pogrebu izrekli iskreno sožalje, v mislih pa enako storili tudi pokojnikovim trem hčerkam gospema Tinki ter Marjani in gđc. Katici, ki žive v izseljenstvu v Argentini, rajnemu pa želeli miren počitek v slovenski zemlji, njegovi duši pa rajsko veselje pri Bogu, kateremu je zvesto služil vse življenje ter delal tudi za razširitev njegovega kraljevstva na zemlji.

OBVESTILA

Predavanje g. dr. Debeljaka. — Dr. Tine Debeljak, profesor za slavistiko na Inštitutu za sovjetologijo katoliške univerze v Buenos Airesu, bo imel 12. novembra ob 19.15 na Facultad de Letras iste univerze (Bartolomé Mitre 2455) v okviru letošnjih proslav pesnika Božanske komedije Danteja Alighierija predavanje: „Dante en las literaturas «slavas»“ (Dante v slovenskih literaturah). Na predavanje dr. Tineta Debeljaka že danes opozarjamo in vabimo Slovence, da se ga v čim večjem številu udeležijo.

XII. kulturni večer SKA bo v soboto dne 6. novembra ob 19 v dvorani Bulbrich, Sarandí 41, Capital. Predaval bo g. vseuč. prof. dr. Filip Začelj: Skof Gregorij Rožman in borba proti komunizmu. Prosimo točne udeležbe.

V Slovenskem domu v Carapachayu bo proslava slovenskega narodnega praznika v soboto 6. novembra ob 20. O graditelju slovenske svobode dr. Korošču bo govoril g. Joško Krošelj. Vabljeni rojaki in rojakinje iz Carapachaya in okolice.

Vsak teden ena

O, JAZ NE SPIM...

Mirko Kunčič

O, jaz ne spim,
le čakam čas
in čakam vas,
da gremo skupaj, —
novi rod
z banderi našimi na pot,
na božjo pot.

Beseda sladka:
Brezje —
trpečih src najtišja
vez je.

O, jaz ne spim,
vso noč bedim,
vso noč strmim
čez koroško plan
in čakam, kdaj
nam sine dan...

* Ti štirje verzi so iz nagrobnega posvetila junaku Malgaju na Koroškem

Prvi srednješkolski izlet bo v soboto 13. novembra, na praznik sv. Stanislava Kostke, nekaj patrona škofovih zavodov, v škofov zavod v Adrogué. Vsi učenci srednješkolskega tečaja Ravnateljstva Marka Bajuka iskreno vabljeni! — Odhod iz Slovenske hiše ob 9 s skupnim avtobusom. Ob 10 bo sv. maša, zatem dva kratka referata, skupen „asad“, popoldne pa družabne igre. Pred odhodom nam bo govoril g. msgr. Orehar o svojem obisku v Evropi. Izlet bo ob vsakem vremenu.

Vsi bivši tranijski fantje in možje lepo vabljeni, da se udeležijo sv. maše za pok. Janeza Obraneč, člana naše skupnosti, v nedeljo 14. nov. v Slov. domu v Carapachayu ob 12.30. Nato bo skupno kosilo in godovanje g. Skvarče. K osrednji narodni prireditvi 14. novembra v Slomškovem domu, lepo vabimo vse možje, fante, žene, dekleta in otroke, ki imajo narodne noše. Zbiranje za preobleko je ob 9.

Slovenski ljudski tabor dne 14. novembra bo tudi, če bi prejšnje dneve deževalo; slavje se prenese na naslednjo nedeljo samo v primeru izredno slabega vremena na dan prireditve.

Slomškovo dom vabi vse svoje člane in prijatelje, da se udeležijo Slovenskega ljudskega tabora v nedeljo 14. novembra. Dopoldne po sv. maši bo blagoslovitev temeljnega kamna nove, moderne stavbe našega doma. Pričetek prireditve točno ob 10.

Četrta otroška kolonija v cordobskih gorah. Odhod z vlakom 26. dec. zvečer, povratek pa 11. jan. zjutraj. Vsa oskrba (s štirkratno hrano) dnevno bo 250 pesov. Celotno letovanje z vožnjo idr. stroški bo stalo 5.000 pesov. Prijave se sprejemajo v društveni pisarni Zedinjene Slovenije še do 15. novembra, ker je še nekaj mest na razpolago. K prijavi je treba priložiti 1.000 pesov. Kolonijo bo spremljala tudi učiteljica gđc. Anica Šemrov.

V pisarni Zedinjene Slovenije naj dvignete pošto sledeči: Zidarič Franc, 2; Ivančič Roza, 2; Ciril Masič, Zupan Herman.

POČITNICE V CORDOBI

Počitniški dom v cordobskih gorah bo odprt od 26. decembra do 4. marca. Kdor si želi oddiha tam, naj čimprej priporočeno (certificado) javi dan prihoda in vrnitve na naslov: dr. Rudolf Hanželič, San Esteban, Sierras de Córdoba. Na izrečno željo staršev, bodo vpeljani po večerjih razgovori o vzgoji njih vprašanih. Vsak bo lahko zaupno izražal svoje želje in probleme s pomočjo listkov, ki jih bo oddal v za to določen nabiralnik tekom dneva.

Podrobna pojasnila glede kolonije bo na dobroti dajala tudi Dušnopastirska pisarna.

SPREJEM V ŠKOFOV ZAVOD

Novi gojenci naj se priglasijo:

1. Za osnovno šolo (samo 6. in 5. razred) z osebni podatki do 30. novembra ali po počitnicah prve dni marca, če bo še prostor.

2. Za 1. razred gimnazije do 30. novembra. Prineso naj te dokumente: a) Certificado de sexto grado, b) Cédula de identidad, c) Libreta de salud, d) Certificado de nacimiento (legalizado en Juzgado de paz).

3. Za ostale razrede gimnazije po počitnicah prve dni marca.

Naš naslov: Colegio Esloveno, Rivadavia 234, Adrogué FNGR (Bs. As.), te. 244-0996.

SREDNJEŠOLSKI TEČAJ

Do konca leta bo pouk še naslednje sobote:

6. novembra — redni pouk

20. novembra — redni pouk

27. novembra — navodila za izpite iz vseh predmetov. Izpiti bodo kot navadno pred pričetkom prihodnjega leta, prav tako tudi razdelitev s pričetkom.

SEKAS obvešča svoje članstvo, da bo prvi prihodnji sestanek 12. novembra ob 13 v Slovenski hiši. Predmet obravnavanja: Poimovanje Slovenije v svetu. Posebnih vabil ne bo.

Dekliški krožek — Fantovski odsek iz Carapachaya vabita na

I. Mladinski kulturno-družabni večer

v soboto, 13. novembra
Začetek kulturnega programa ob 19

Nastopajo:

- Naraščajnice • Naraščajniki
 - Dekliški krožek • Fant. odsek
 - Folklorna skupina iz San Justa
- Mladina: dekleta in fantje ter otroci, starši in prijatelji lepo vabljeni!

XIII. MLADINSKI DAN

7. NOVEMBRA 1965 NA PRISTAVI V MORONU

Spored:

- 11.00 • zborna sv. maša za rajnega M. Kunčiča
- skupno kosilo
- 15.30 • dviganje zastav in uvodni govor
- razdelitev pokalov
- nastop naraščajnic in mladenc
- nastop članic SDO iz Ramos Mejia
- nastop naraščajnikov in mladcev
- nastop članic SDO
- tekma v odbojki reprezentance SFZ

Prijetno razvedrilo ob solidni postrežbi

Mladina: dekleta in fantje ter otroci, starši in prijatelji mladine lepo vabljeni!

Predzadnja pobinkoštna nedelja 14. novembra 1965

TRADICIONALNO SLOVENSKO ŽEGNANJE
ob 6. obletnici blagoslovitve cerkve Marije Kraljice v SLOVENSKI VASI

- Spored: Ob 9.30: Peta sv. maša za dobrotnike cerkve
- ob 12.—: Kosilo — domače kolone — prijeten pomenek — slovenske plošče
 - ob 15.30: Petje mešanega pevskega zbora in otroškega pevskega zbora — Simbolična vaja mladine — Otroška folklor — Razne igre — Dom. zabava
- Žegnanje z vsem programom se vrši ob vsakem vremenu
- ROJAKI, PRIJATELJI SLOVENSKE VASI, TOPLO VABLJENI!

SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU

vabi vse rojakinje in rojake na veselo

martinovanje

ki bo v prostorih doma

V SOBOTO 13. NOVEMBRA ZVEČER

Na razpolago bo: martinova gos, pečeni in ocvrti piščanci, čevapčiči

Ves večer bo igral

dr. Janeza Evangelista Kreka

Prisrčno vabimo vse rojake k blagoslovljivi temeljnega kamna nove stavbe Slomškovega doma. Slovesnost bo v nedeljo, 14. novembra dopoldne ob priliki slov. ljudskega tabora. Pridite!

OB STOLETNICI ROJSTVA

OČETA SLOVENSKEGA ZADRUŽNIŠTVA

DR. JANEZA EVANGELISTA KREKA

BO V PROSTORIH SLOVENSKE HRANILNICE

RAZTAVA KIPARSKIH IN REZBARSKIH DEL

G. JOŽETA ŽEROVNIKA

Otvoritev razstave bo v soboto, 13. novembra 1965, ob 20.30 in bo odprta še v nedeljo, 14. novembra 1965, od 10—12 in 16—21, Bme. Mitre 97 (in Moreno), Ramos Mejia (eno kvadro od postaje)

NAŠI MLADINI

Leto II Štev. 21

Urejuje: MARTIN MIZERIT

VOLJA IN MOŽ

Tevž je športnik. On vsaj misli, da je. No, kar je res, je res: ko se fantiči iz soseske zbero k nogometu, je Tevž najbolj razgiban. Dirka za žogo, da je veselje. Včasih se mu tudi posreči, da zabiže kak gol. Škoda, da ni tedaj poročevalca, ki bi po zvočniku oznanil: „Gol! Gol! Gol!“ Tevževo srce bi se tedaj kar topilo od veselja.

Oni dan sem Tevža srečal.

„Boš šel na Pristavo, kajne, ko si tako navdušen športnik!“

„Na Pristavo?“ Kdaj? Kaj pa bo tam?“ se je začudil.

„No, glej ga!“ sem bil hud. „Kaj nič ne bereš slovenski časopis?“ Počasi, počasi se je domislil, da je nekaj bral o Mladinskem dnevu.

Ker pa tam ne bodo nič „brali“ — kakor je sam dejal — ga tisto ne zanima.

„Hm! Misliš, da je nogomet edini šport, ki krepi telo? — To je namreč namen športa, sem ga poučil. — Imamo tudi telovadbo: proste vaje, orodne vaje, lahko atletiko in podobno. Te to nič ne zanima?“

„Zdaj mi več. Dvakrat ali trikrat sem res šel na tiste „vaje“, pa mi ni bilo čisto nič všeč. Tam moraš samo ubogati, delati, kar drugi ukažejo, ena, dve, ena, dve. Ne, to ni za mene!“

„Napak! Napak!“ sem ga spet poučil. „Ne samo krepiti telo, tudi duha in voljo — to je namen športa. Si lahko po telesu močan in spreten; če pa ne znaš ubogati, če ni v tebi volje, si slabič. Vsa tvoja moč in spretnost ne pomenita nič!“

VERNE DUŠE

Danilo Gorišek

Belo svečko smo prižgali, da pokojnim bi svetila, da brleča lučka naša bi ljubav do njih znanila.

Šepetali smo molitev, srca pa so trepetala, zabolelo je skeleče, solza iz oči je pala.

Pala je na belo svečko — lučka se je utrnila: a ljubav do dragih rajnih nikdar nam ne bo minila!

Po Grimmu — M. Kunčič:

Milanček, Milenka in čarovnica

„Povem ti, če obljubiš, da ne boš tega nikomur izblebetala.“

„Veste da ne bom, saj nisem nobena čenča.“ je modro dejala Milenka.

„Poslušaj torej! Jutri zjutraj, ko bo očka gozdar odšel na lov, bom zakurila velik ogenj in ko bo voda v kotlu zavrela, bom vrgla vanjo Milančka in si ga skuhalo za zajtrk.“

„Marjana, ali ste znoreli?“ je prestrašeno zajecjala Milenka.

„Kaj bi znorela!!“ se je odurno zarežala babura in grozeče pomigala s prstom: „Torej molči!“

Naslednjega dne je gozdar res navsezgodaj odšel v gozd na lov. Milanček in Milenka sta bila tedaj še v postelji.

Pa je dejala Milenka: „Milanček, če ti mene ne boš zapustil, tudi jaz tebe ne bom.“ „Nikdar in nikoli!“ je sveto obljubil Milanček.

In mu je Milenka s skrivnostno šepetajočim glasom razkrila, kaj namerava z njim stara kuharica Marjana. „Kar brž vstaniva in pobegniva!“ je h koncu pristavila.

Kuharica Marjana je med tem v kuhinji grela vodo. Ko je voda zavrela, se je starka po prstih splazila v spalno sobo, da bi Milančka zgrabila in vrgla v kotel. Ko je pa videla, da sta postelji prazni, se je grozno prestrašila:

„Hu, kaj naj zdaj rečem gozdarju, ko pride domov in vidi, da otrok ni nikjer? Jemnasta, jemnasta!“

Stekla je, kolikor so jo nesle stare koščene noge v hlev in ukazala trem hlapcem, naj pohite za ubežnikoma in ju privedejo nazaj.

Milanček in Milenka sta baš počivala pod košatim hrastom, ko sta zagledala svoje preganjalce. In je Milenka ljubeče položila desnico okoli Milančkovega vratu, mu prisrčno pogledala v oči in dejala:

(Dalje prihodnjič)

PISAN DROBIŽ

Besedna uganka

Spremenitev

Glej, polna sem zob — pa grizem in trgam ves dan. A vendar moj drob na hrano je čakal zaman.

Spremeni ime Peter v Pavel. Spreminjaš vedno le s križem zaznamovane črke.

P E T E R
+ — — — + = kmetovo pomladno delo
— + + + — = vodno prometno sredstvo
— + — + + = velika, lepa dvorana
+ — + — + = drevo
+ — — + + = denar, ki ga terja država

P A V E L
Šaljivka
Katero vino ima pošten človek najrajši?

Rešitve ugank v prihodnji številki.

NAŠI PREGOVORI — OVCA

Ponižnih ovc gre veliko v en hlev. Ovca cela — volk sit — to ne more bit'. Tudi ovco jeza prime. Kdor se ovco dela, ga volk sne.

Rešene uganke iz prejšnje številke: Kdo je to?: Krt. — Obratnica: Tla — alt.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 817.086

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1965: za Argentino \$ 1000.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev.

Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

NAMEŠČENKO
za tekstilno trgovino
iščem
SKOLARIS
T. E. 55-4809 (po devetih zvečer)

JAVNI NOTAR
Francisco Raúl Cascante
Escribano Público
Pta. baja, of. 2
Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-8827

Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK
Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271
Uradne ure 17—20
Na telefonu tudi dopoldne

Ob narodnem prazniku, 100-letnici rojstva dr. J. Ev. Kreka, 25-letnici smrti dr. Antona Korošca

V NEDELJO, 14. NOVEMBRA 1965

v Slomškovem domu, Castelli 28, Ramos Mejia

SLOVENSKI LJUDSKI TABOR

SPORED:

- 10.— • Pozdrav in dviganje zastav
- SVETA MAŠA ZA SLOVENSKI NAROD in njegove voditelje s cerkvenim nagovorom č. g. prelata Fr. Novaka
- Blagoslovitev temeljnega kamna nove stavbe Slomškovega doma
- 12.00 • Kosilo in opoldanski odmor
- 14.30 • Popoldanski program: sodelujejo SPZ „Gallus“, Slovenski harmonikarji, šola Dr. Prešerna, folklorna skupina
- govorili bodo gospodje: dr. Vinko Brumen, Ruda Jurčec, Miloš Stare
- Prilika za razvedrilo in prigrizek.
- 20.— • Gledališka predstava: KMEČKI UPORI besedilo dr. Tine Debeljak

Vsi rojaki prisrčno vabljeni!
Pripravljalni odbor

†
Prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da je dne 5. oktobra 1965 v Ciudad de México umrl
Andrej Uršič
krojaški mojster iz Dolenjega Logatca
Priporočamo ga v molitev in v blag spomin.
Za njim žalujejo:
V Mehiki: hčerka Majda, zet Milan, vnuki Marjana, Marta in Andrej;
v domovini: žena Ivanka, sinova Pavle in Andrej, snahi Francka in Dragica; vnuki, bratje in sestra ter ostali sorodniki